

نقش ضروری و تأثیرگذار حسابداری و مدیریت و حسابرسی بهای تمام شده در رشد یک شرکت

راضیه گلدرزهی

دکتری حسابداری، مجتمع آموزش عالی سراوان. سیستان. بلوچستان، ایران.

* نویسنده مسئول: راضیه گلدرزهی

چکیده

مقاله حاضر تأثیر مهم حسابداری و مدیریت و حسابرسی هزینه را بر رشد یک شرکت نشان میدهد. این ممیزی ها باعث میشود تا شرکت بتواند با بهره وری بهینه به فعالیت پرداخته و از منابع بهره وری لازم را داشته باشد. اهداف هر دو ممیزی مورد بررسی قرار گرفته و نقش آنها در رشد یک واحد کارآمد مشخص شده است. هدف حسابداری بهای تمام شده این است که اطمینان حاصل شود تا شرکت هایی که در فعالیت های تولیدی و فرآوری هستند بتوانند سوابق مناسبی از بکارگیری مواد و نیروی کار را نزد خود داشته باشند. حسابداری مدیریت منجر به بررسی عملکرد یک مدیر یا گروهی از مدیران می گردد و همچنین جنبه های عملکرد مدیریت را مطالعه می نماید اما مسائل مالی را پوشش نمی دهد. ارزیابی اینکه آیا عملکرد سازمان در همه موارد کارآمد و اقتصادی است یا خیر نیز مورد بررسی قرار می گیرد.

واژگان کلیدی: حسابداری مدیریت، حسابداری بهای تمام شده، اهداف، تولید، کارایی، بهره برداری

مقدمه

بسیاری از شرکت ها در هند خانواده محور بوده و فاقد کادر مدیریتی آموزش دیده ای بوده اند. بنابراین، در چنین شرکت‌هایی ضعف مدیریتی همیشه وجود داشته است. از آنجائیکه گاهی فعالیت‌های این شرکت ها گسترده میشد مدیریت آنها برای یک خانواده یا گروه کوچکی از افراد خانواده به سختی صورت میگرفت. از اینرو، این شرکت ها برای کمک به افزایش سرمایه مورد نیاز شرکت، سهامی را برای عموم منتشر میکردند. در چنین وضعیتی مدیریت دیگر تنها با خانواده نبود بلکه اداره این شرکتها در اختیار هیئت مدیره‌ای قرار میگرفت که توسط سهامداران انتخاب می‌شد. لذا مدیریت واقعی شرکت توسط گروه کوچکی از افراد متخصص تحت عنوان «مدیریت» به فعالیت ادامه میداد. چون که ارزیابی عملکردهای مدیریتی در هند برای اصلاح مشکلات ناشی از ضعف مدیریت ضروری است، عملکرد مدیریت مورد بررسی و حسابرسی و حسابرسی مدیریت توسط پرسنل آموزش دیده این شرکت ها صورت میگرفت. حسابرسی بهای تمام شده منجر به بررسی و تأیید تکنیک های هزینه یابی، سیستم ها و حساب های هزینه میشود. هند تنها کشوری است که حسابرسی هزینه قانونی دارد. طبق بند ۲۳۳ ب قانون ۱۹۵۶ شرکتها، ممیزی هزینه برای شرکتها قانونی است.

حسابرسی مدیریت

حسابرسی مدیریت با هدف بررسی اینکه آیا اهداف شرکت به طور مؤثر محقق شده است یا خیر انجام می شود. حسابرسی مدیریت برای شرکت ها یا سازمان ها مورد نیاز است، زیرا که حسابرسی مدیریت اهدافی را برای سازمانها تعیین مینماید، به جلوگیری از اتلاف منابع کمک میکند، نقایصی را در کار کسب و کار نشان می دهد و بهبودی سیستم های اطلاعات مدیریت را نشان می دهد. همچنین، حسابرسی مدیریت به مدیریت کمک میکند تا عملکردها یا عملیات در فرآیند سودآوری را جهت بررسی و بهبود سیستم برنامه ریزی مشخص کند. مدیریت قبل از تصمیم گیری اطلاعات را جمع آوری میکند، عملکرد مدیران را با توجه به اطلاعات مورد بررسی قرار میدهد و اطمینان حاصل میکند که از این اطلاعات به درستی استفاده شود.

ایده اصلی حسابرسی مدیریت این است که راهنمای جامعه و دولت باشد. حسابرسی مدیریت باید بتواند تصویر واقعی از عملکرد شرکت را نشان دهد. حسابرسی مدیریت برای شرکت ها اهدافی دارد، هدف آن این است که مدیریت کارایی داشته باشد. این تخصص روش هایی را برای افزایش کارایی مدیریتی پیشنهاد میکند، ساختار سازمانی را بررسی مینماید و در صورت نیاز تغییراتی را ارائه میدهد. حسابرسی مدیریت روابط با محیط اقتصادی جهان خارج را مورد مطالعه قرار میدهد. هدف اصلی حسابرسی مدیریت آن است که کسب و کار به طور کارآمد مدیریت شود، به مدیریت کمک کند تا وظایف خود را مسئولانه انجام دهد و عملکرد فرآیندهای مدیریتی را قضاوت نماید. حسابرسی مدیریت نوعی ممیزی داخلی است که عملکرد سازمان را بررسی و بهبودهایی را پیشنهاد می کند. به عبارت دیگر، آزمونی است برای بررسی عملکردهای مدیریتی از جمله: برنامه ریزی، سازماندهی و هماهنگی.

فرآیند حسابرسی مدیریت، بررسی تمام وظایف مدیریت در سازمان است. کلیه فعالیت ها باید مطالعه شوند. ممیزی باید همه حوزه های عملکردی مانند فروش، تولید، مهندسی، پرسنل و غیره را بررسی کند. حسابرسی مدیریت، بررسی کلیه معاملات یک سازمان است. ممیزی شامل بررسی اثر بخشی مدیران، استانداردهای آنها و کیفیت عملکرد شرکت است. بسیاری از فعالیت های مدیریت در طول زمان توسعه یافته اند. حسابرسی:

۱- به مدیریت در چارچوب بندی سیاست ها کمک میکند.

۲- طرح ها را تهیه می کند.

۳- به مدیریت کمک میکند تا برنامه ها را پیاده سازی و سیستم هایی را برای عملکرد بهتر سازمان طراحی نماید.

۴- سیستم های اطلاعات مدیریت را مورد بررسی قرار میدهد.

۵- نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای سازمان ها را تجزیه و تحلیل مینماید.

۶- ائتلاف وجوه یا سوء استفاده از منابع را شناسایی میکند.

۷- به شرکت های تامین مالی بزرگ جهت بررسی مدیریت واحدهای بیمار و توانبخشی آنها کمک میکند.

بنابراین، زمانی که مالکیت و مدیریت سازمان های بزرگ از یکدیگر جدا شدند، وظایف مدیریت به گونه ای متفاوت دیده شد. کارایی مدیریت مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در مورد شرکت های بسیار بزرگ که اغلب توسط تعداد کمی از افراد اداره میشدند، اشتباهاتی رخ میداد که اصلاحاتی میبایست صورت میگرفت. در چنین شرایطی، روند حسابرسی مدیریت مشکلات زیر را آشکار نمود:

- * چیدمان نابسامان کارخانه و ماشین آلات به دلیل عدم توجه مدیریت.
 - * خریدهای ناقص و انبارداری معیوب و بازرسی های نامنظم که منجر به کلاهبرداری میشد.
 - * استفاده از روش بیهوده تولید به دلیل عدم آگاهی.
 - * دعوای داخلی و عدم انضباط به دلیل سیاست های نادرست در توسعه منابع انسانی.
 - * فروش پایین به دلیل بازاریابی نامناسب و عدم توجه مدیریت به این مهم.
 - * عدم تحقیق و توسعه توسط مدیریت به دلیل بی اطلاعی از اهمیت منابع و توسعه.
 - * تصمیمات اشتباه حسابداری و اقتصادی که منجر به بازدهی ضعیف برای سرمایه گذاران میشد.
 - * مصرف کنندگان ناراضی به دلیل کیفیت پایین.
 - * آموزش ضعیف منجر به کار ضعیف در سطوح مختلف میگردد.
- همه اینها میتواند در سازمان بزرگی اتفاق بیفتد که در آن مدیریت فقط در برابر سهامداران معدودی مسئول است اما تعداد زیادی از سهامداران را نمایندگی میکند که نمی توانند مدیریت را کنترل کنند. از اینرو، چنین وضعیتی منجر به توسعه حسابرسی مدیریت گردید که ابزاری برای بررسی، تجزیه و تحلیل و ارزیابی بی طرفانه و سیستماتیک عملکرد کلی مدیریت شده است.

حسابرسی هزینه

CIMA لندن، تعریف اصطلاح حسابرسی هزینه را محدود به: «تأیید حساب های هزینه و بررسی اینکه آیا برنامه حسابداری هزینه رعایت شده است»، میکند. مؤسسه حسابداران هزینه و کار هندوستان این مفهوم را به عنوان: «ممیزی از کارایی، جزئیات مخارج، در حالی که کار در حال انجام است، و نه یک بررسی پس از کار»، توضیح میدهد. حسابرسی مالی یک «واقعیت انجام شده» است. حسابرسی بهای تمام شده سیاست ها و تصمیمات مدیریت را هدایت و راهنمایی میکند. به همین جهت مؤسسه حسابداران هزینه و کار هند چشم انداز وسیع تری از حسابرسی هزینه را ارائه میدهد. حسابرسی بهای تمام شده در واقع بر ارزیابی ها و برآوردگی صحیح و اخلاقی فعالیت های مدیریت، تصمیمات، سیاست ها و برنامه های اجرایی تأکید مینماید. حسابرسی هزینه مترادف با حسابرسی کارایی است، زیرا به دنبال اطمینان از بازگشت بهینه سرمایه گذاری و توزیع مناسب سرمایه گذاری در عملکردها و جنبه های مختلف (محصولات و برنامه ها) سازمان برای نتایج بهتر است. حسابرسی بهای تمام شده همچنین بر حسابرسی درست تأکید میکند، چرا که به دنبال آشکار کردن مسایل زیر است: (۱) مواردی که وجوه به شیوه ای سهل انگارانه یا ناکارآمد استفاده شده است. (۲) عواملی که می توانستند کنترل شوند اما کنترلی صورت نگرفته و در نتیجه منجر به افزایش هزینه تولید یا خدمات ارائه شده است.

حسابرسی حساب های هزینه در هند به عنوان یک ابزار مؤثر کنترل هم در دست مدیریت و هم از طرف سهامداران، مشتریان و دولت شناخته شده است. حسابرسی هزینه به عنوان ابزار مدیریت داخلی، نقاط ضعف سیستم حسابداری بهای تمام شده را

شناسایی میکند و کارایی را در تمام سطوح سازمان افشا مینماید. همچنین فعالیت های بخش های مختلف را مورد بررسی قرار میدهد و ضایعات و نقص ها را مشخص میکند که بتوان از آنها جلوگیری کرد. به نوعی، حسابرسی هزینه، ممیزی عملکرد واقعی است. حسابرسی بهای تمام شده از دیدگاه مصرف کنندگان و دولت نیز ضروری است. ممیزی ساختار هزینه یک صنعت میتواند به دولت در تصمیم گیری در مورد اینکه حمایت تعرفه ای باید تمدید شود یا خیر کمک میکند.

به طور مشابه، برای تثبیت قیمت های مناسب بر اساس هزینه، دولت ممکن است به صورت های بهای تمام شده حسابرسی شده تکیه کند. ممیزی همچنین ممکن است به جلوگیری از سودجویی در مورد کالاهای کمیاب کمک کند. همانطور که قبلاً ذکر گردید حسابرسی هزینه برای آشکار کردن ناکارآمدی ها یا نیت متقلبانه یک مدیریت مفید خواهد بود. صورت حساب بهای تمام شده حسابرسی شده همچنین ممکن است توسط انجمن های صنایع مختلف برای جمع آوری هزینه های استاندارد صادر شود که شرکت ها می توانند ارقام هزینه واقعی خود را با آن مقایسه کنند. صورت های هزینه حسابرسی شده ممکن است برای مسئولین مربوطه در اخذ مالیات یا عوارض بر اساس بهای تمام شده محصولات مفید باشد. در مورد قراردادهای امانی، بررسی سوابق هزینه ها به درستی ضروری است.

حسابرسی هزینه برای شرکت ها مهم است. اهداف کلی حسابرسی بهای تمام شده یافتن خطاها از منظر حسابداری بهای تمام شده، نگهداری صحیح سوابق بهای تمام شده، تأیید دفاتر حسابها برای ارزش کار در حال پیشرفت و انبار پایانی، و همچنین هزینه کل هر فرآیند و عملیات محصول، می باشد. حسابرسی هزینه نیاز به تأیید سوابق هزینه به صورت دوره ای دارد تا از صحت دفاتر مالی و تأیید قیمت گذاری معاملات بین شرکتی اطمینان حاصل کند. اظهارات و سوابق آماری داده شده به مقامات دولتی مانند مدیرکل توسعه فنی، بخش مرکزی مالیات غیر مستقیم و غیره باعث میشود که به مدیریت کمک کند تا مشکلات تولید و استفاده صحیح از همه مواد را پیدا کند. همچنین به مدیریت جهت تهیه طرح ها و کنترل استفاده از ضایعات و کنترل های بودجه ای توصیه میکند و آگاهی از هزینه ها را برای مدیریت تبیین می نماید. این امر به تثبیت قیمت ها، مقایسه بین شرکت ها و ارائه اطلاعات برای مشتریان داخلی و خارجی، استفاده از منابع شرکت در سطح مطلوب و کمک به مدیریت در تنظیم تولید کمک میکند. بنابراین، این روند موجب حذف واحدهای غیراقتصادی و به حداکثر رساندن واحدهای سودآور و کمک به هیئت تعرفه در بررسی تمدید تولید یا کشف مقاصد متقلبانه مدیریت و در نهایت به حداقل رساندن قیمت تمام شده کالاهای اساسی، میگردد.

حسابرسی هزینه همچنین دارای اهداف اجتماعی چون مدیریت کارآمد منابع، استفاده بهینه از ظرفیت و افزایش بهره وری است. بنابراین با این شرایط میتوان شرایط اقتصادی کشور را بهبود بخشید. دولت ها برای اطمینان از اینکه صنایع قیمت ها را افزایش ندهند، دستور بررسی حسابرسی هزینه را میدهند. نگهداری اجباری سوابق حسابداری بهای تمام شده شامل حال شرکت های بخش دولتی نیز می باشد. این باعث ایجاد آگاهی از منابعی مانند: نیروی انسانی، ماشین آلات، مواد، پول و مدیریت می شود. حسابرسی هزینه میتواند محصولات غیراقتصادی را جایابی و به هدایت منابع به سمت محصولات سودآور کمک کند. حسابرسی هزینه سود را افزایش می دهد. مدیریت، مصرف کنندگان، سهامداران و دولت میتوانند در این فرایند سهیم شوند.

نتیجه گیری

در پایان، باید در نظر داشت که حسابداری بهای تمام شده مدتهاست که دیگر «تعیین کننده» هزینه نبوده و به سمت «مدیریت هزینه» سوق داده شده است. موضوع مدیریت هزینه استفاده از اطلاعات هزینه برای کارایی بهتر، عملکرد بهتر و سودآوری بهتر است و این دقیقاً هدف دستور سال ۲۰۰۱ می باشد که مستلزم استفاده به موقع، مناسب و شفاف از منابع است. حال بر عهده حسابدار هزینه و مدیریت است که به این جایگاه برسد و نقش صحیح خود را به عنوان «حسابرس مدیریت» ایفا کند، فرصتی برای ایفای نقش مناسب ناشی از شناخت قانونی که قطعاً مؤثر است.

منابع

- D. Dutchowdhury, Cost audit and management audit –, publication central publication , Calcutta.
- Rajnathan , Publisheser, Cost and management audit — Tata Mc Graw Hill.
- N. P. Agarwal, Cost audit and management audit.
- V.K.Saxena and C. D. Vashisth, Cost audit and management audit, Sultan Chand and Sons Delhi.
- Dr. P. C. Pardeshi, Nirali Prakashan, Management accounting, 2002-2003.
- Dr. P. C. Pardeshi, Nirali Prakashan Advanced cost accounting and cost systems.